

Ferdynand Pasternak

Szkic biograficzny i bibliografia prac naukowych prof. Jakuba Sawickiego

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 21/1-2, 195-221

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MATERIAŁY DO HISTORII NAUKI I LITERATURY PRAWA
KANONICZNEGO W POLSCE

SZKIC BIOGRAFICZNY I BIBLIOGRAFIA PRAC NAUKOWYCH
PROF. JAKUBA SAWICKIEGO

I. Szkic biograficzny

Prof. Sawicki Jakub (Teodor, Walery) urodził się w Wiedniu dnia 25 lipca 1899 roku — tamże ochrzczony w parafii rzymskokatolickiej św. Rocha. Ojcem jego był Jan Mikołaj Sawicki — po studiach prawniczych w Wiedniu najpierw urzędnik Prokuratorii Skarbu we Lwowie, później Ministerstwa Skarbu w Wiedniu i sędzia Najwyższego Trybunału Administracyjnego, wreszcie od roku 1919 prezes Izby Administracyjnej Sądu Najwyższego w Warszawie, a od roku 1922 pierwszy prezes tegoż Sądu Najwyższego w Warszawie. Matką jego była Emma z Milikowskich, rodziny lwowskich księgarzy i wydawców.

Wychowany w Wiedniu w atmosferze katolickiej i polskiej — miał możliwość kształcić się równocześnie w dwóch językach: w szkole — w języku niemieckim, w domu — w języku polskim. Nauki średnie ukończył w Wiedniu jako internista ekskluzywnego gimnazjum „Theresianum”, gdzie pod kierunkiem wybitnych profesorów nabył zamiłowania do historii, antyku i języków starożytnych, które stać się miały później przedmiotem i narzędziem jego naukowego zainteresowania i powołania. Gimnazjum to ukończył z odznaczeniem złotym medalem cesarskim w 1917 roku. Powołany w tymże roku do odbycia służby wojskowej w armii austriackiej, bierze udział w walkach frontowych wojsk austriackich, po czym w roku 1918 (XI) zgłasza się jako ochotnik do Wojska Polskiego i zostaje w randze podporucznika przydzielony do polskiego attaché wojskowego w Wiedniu. W tym również okresie rozpoczyna studia prawnicze na Uniwersytecie Wiedeńskim, które przerywa mu dn. 10 V 1919 wezwanie do służby w I oddziale Naczelnego Dowództwa w Warszawie. W roku 1920 bierze udział w walkach w sztabie Naczelnego Wodza, a następnie od lipca 1920 do września 1921 pracuje w Ministerstwie Spraw Wojskowych. W październiku tegoż roku 1921, by kontynuować rozpoczęte w Wiedniu studia, zapisuje się na Wydział Prawa U.J. w Krakowie, gdzie w latach 1922—1926 bierze udział w seminariach wybitnych profesorów: Stanisława Kutrzeby, Stanisława Estreicherera i Józefa Brzezińskiego. Z rąk tego ostatniego — jako promotora — otrzymuje dnia 10 VII 1926 dyplom doktora prawa. Od października tegoż 1926 roku rozpoczyna aplikację sądową przy

Sądzie Apelacyjnym we Lwowie a równocześnie dalsze studia kanoniczne w seminarium prof. Władysława Abrahama we Lwowie. Kontynuując te studia w latach 1927—1930 przyjmuje równocześnie w tym okresie asystenturę na wydziale prawa U.J. w Krakowie. W tym też okresie (w latach 1928—1929) korzystając ze stypendium z Funduszu Kultury Narodowej, uzupełnia swoje dotychczasowe studia, biorąc udział w pracach i seminariach sławnych ówczesnych zagranicznych ośrodków naukowych — najpierw w Pradze czeskiej (u prof. Kaprasa i Kodleca) a później w Paryżu (Institut Catholique u prof. S. Fournier i Villien; w École pratique des Hautes Études u prof. R. Génestal, w Bibliothèque Nationale u prof. P. Fournier) w Wiedniu i wreszcie w Berlinie u prof. Ulryka Stutza i w tamtejszym Instytucie Węgierskim.

We wrześniu 1929 roku wraca do Polski i obejmuje stanowisko starszego asystenta na wydziale prawa U.J., przygotowując pracę habilitacyjną z zebranego za granicą materiału. Niestety — w listopadzie i grudniu tegoż roku — padłszy ofiarą kradzieży zebranych materiałów, z myślą porzucenia dalszej pracy naukowej opuszcza środowisko krakowskie. W tej sytuacji przyjmuje chętnie propozycję ówczesnego ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego — Sławomira Czerwińskiego i od dnia 1 IX 1930, jako specjalista od spraw konkordatowych i znawca zagadnień kościelno-politycznych, obejmuje funkcję referenta i radcy prawnego w Departamencie Wyznań, a równocześnie zostaje sekretarzem delegacji rządowej do rokowań z Komisją Papieską w sprawie dalszych aktów prawnych związanych z wprowadzeniem w życie postanowień konkordatu z 10 II 1925 r. Odtąd bierze udział we wszystkich wspólnych konferencjach, w których z ramienia Komisji Papieskiej brali udział: Henryk Przeździecki — biskup podlaski (przewodniczący), Adolf Szelażek — bp łucki i Stanisław Łukomski — bp łomżyński i prowadzi protokoły wewnętrzne obrad.

W roku 1932 wchodzi w związki małżeńskie z Elżbietą Czarkowską, która stanie się później niezrównaną pomocą w jego pracy naukowej i w czasie okupacji uratuje dorobek naukowy jego życia, a równocześnie przeniesiony zostaje do Wydziału Prawnego Ministerstwa W.R. i O.P. w którym pracuje aż do wybuchu wojny w 1939 roku — jakkolwiek współpracuje nadal z Departamentem Wyznań, jako opiniodawca spraw wyznaniowych niekatolickich i referent nadzoru nad fundacjami, a także opiniodawca projektów legislacyjnych nadsyłanych do Ministerstwa W.R. i O.P. z innych resortów oraz jako pełnomocnik z ramienia tegoż Ministerstwa przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym.

Nie mogąc w tym czasie — z przyczyn od siebie niezależnych — objąć wakującej katedry prawa kościelnego na Uniwersytecie Warszawskim — przy poparciu prof. Bolesława Wilanowskiego habilituje się na Uniwersytecie im. Stefana Batorego w Wilnie w dniu 11 VI 1937 r., przedstawiając rozprawę *O stanie prawnym mniejszości religijnych w Państwie polskim* z wynikiem summa cum laude.

Od jesieni 1937 roku rozpoczyna w Wilnie regularne wykłady prawa kościelnego (historia stosunku Kościoła do państwa) dojeżdżając do Wilna raz na miesiąc na 4 godziny wykładów. Równocześnie rozpoczyna wykłady zleczone z administracji wyznaniowej na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego (w wymiarze 1 godzina tygodniowo) przez 2 lata akademickie.

W listopadzie i grudniu 1938 r. oddelegowany został przez Rząd do Rzymu dla zbadania sytuacji prawnej polskiej fundacji (założonej w 1586 r. przez kard. Hozjusza), która stanowiła stację rzymską Polskiej Akademii Umiejętności. Cenne fotokopie zebranych dokumentów z tajnego Archiwum Sekretariatu Stanu (w liczbie ok. 500) spaliły się w 1939 r. po ewakuacji z Warszawy.

Okupację niemiecką spędził w Warszawie, gdzie już w listopadzie 1939 r. znajduje pracę najpierw w Komisji Likwidacyjnej Ministerstwa W.R. i O.P. a następnie od 1 XII 1940 jako radca prawny w Urzędzie Patentowym przy ul. Elektoralnej. Równocześnie od września 1941 roku, na propozycję prof. Rafacza, rozpoczyna tajne wykłady prawa kościelnego na Wydziale Prawa U. Warsz. — najpierw dla 5-ciu a następnie dla 9-ciu grup po 2 godziny tygodniowo. Brał też czynny udział w ruchu konspiracyjnym, w tzw. „Akcji N” tłumacząc na język niemiecki polskie konspiracyjne materiały. W tym czasie brał też udział w pracach legislacyjnych przygotowujących projekty aktów prawnych z prawa patentowego, które miały wejść w życie po zakończeniu wojny, oraz udział w naradach kierownictwa Kościołów Ewangelickich nad przyszłą ustawą o stosunku państwa do tych Kościołów. Powstanie warszawskie przetrwał wraz z żoną w Warszawie a po kapitulacji Warszawy dotarł wraz z żoną poprzez obóz w Pruszkowie do Krakowa, gdzie zatrzymał się u rodziny — kontynuując wykłady prawa kościelnego dla tej grupy studentów warszawskich, która znajdowała się wtedy w Krakowie oraz dojeżdżając także z wykładami do Kielc (do maja 1945), gdzie pod kierunkiem Ks. prof. P. Kalwy studiowała grupa studentów Wydziału Prawa Kan. K.U.L.

Gdy w lutym 1945 roku, po oswobodzeniu Krakowa, Uniwersytet Jagielloński wznawia swoją oficjalną działalność — prof. Sawicki prowadzi przejściowo wykłady prawa kościelnego na Wydziale Prawa U.J. wraz z ćwiczeniami. Kontynuuje tu także rozpoczęte w czasie okupacji prace nad poszczególnymi tomami *Concilia Poloniae*, które następnie sukcesywnie zaczęły wydawać drukiem. Po powrocie z zagranicy do Krakowa prof. A. Vetulaniego — w tymże roku 1945 wraca do Warszawy i bierze czynny udział w organizowaniu Wydziału Prawa U. Warszawskiego, jako członek pierwszej po wojnie Rady Wydziału. Tu organizuje także Instytut prawno-historyczny z 5-ma katedrami — w tym prawa kościelnego.

Dnia 1 IV 1947 otrzymał nominację na profesora zwyczajnego Historii Ustroju Polski i dawnego polskiego prawa sądowego na U. W. W roku 1949 cały Wydział Prawa U. W., który mieścił się dotąd wraz

z Instytutem prawno-historycznym w gmachu Seminarium Duchownego — przeniesiony zostaje do częściowo odbudowanego gmachu Uniwersytetu. Ponieważ utrzymuje nadal kontakty z Urzędem Patentowym, w którym w czasie okupacji pracował — bierze udział w 1947 r. jako szef delegacji Polski w konferencji międzynarodowej w Szwajcarii (Neuchâtel) w sprawie uporządkowania patentów, wzorów i znaków towarowych, a następnie przez 2 lata jest przewodniczącym Komisji Rządowej dla opracowania projektu prawa patentowego aż do zrzeczenia się tej funkcji w 1949 roku.

Po reorganizacji kierowanej przez niego katedry w 1950 r. jest nadal jej kierownikiem do roku 1954. We wrześniu 1956 r. wybrany zostaje prodziekanem Wydziału Prawa U. Warszawskiego, a także prezesem Towarzystwa Miłośników Historii, dla którego opracowuje statut, włączając je do Polskiego Towarzystwa Historycznego i tworząc dlań bazę materialną. W tymże roku 1956 zostaje wybrany wiceprezesem tegoż Polskiego Tow. Hist. zatrzymując równocześnie prezesurę Towarzystwa Miłośników Historii. W roku 1957 zostaje odznaczony krzyżem oficerskim orderu Polonia Restituta.

W czasie uroczystej sesji jubileuszowej na 140-lecie U. W. i 150-lecie Wydziału Prawa U.W., jaka miała miejsce w roku 1958 przy udziale licznych delegacji zagranicznych — wygłasza odczyt p.t. *Wydział Prawa Tajnego Uniwersytetu Warszawskiego 1939—1944*, który przedrukowała po niemiecku „Deutsche Universitätszeitung” w Getyndze w 1959 r. W czasie swojej długoletniej działalności dydaktycznej na U. W. wypromował trzech doktorów (dwie dalsze prace doktorskie na ukończeniu) oraz 75-ciu magistrów z dziedziny historii prawa administracyjnego w Księstwie Warszawskim i Królestwie Polskim — nie licząc dużej ilości recenzji prac doktorskich i habilitacyjnych.

Dużym przeżyciem a zarazem godnym uwieńczeniem i docenieniem jego działalności naukowej — był uroczysty jubileusz wraz z sesją naukową, który na 40-lecie jego pracy naukowej urządził w roku 1968 Uniwersytet Warszawski zapraszając licznych gości. W uroczystym adresie wygłoszonym w języku łacińskim oddano wówczas hołd jego zasługom na polu historii prawodawstwa polskiego. Bowiem od dnia 1 X 1969 roku przechodzi na emeryturę odznaczony przy tej okazji nagrodą Ministra Szkolnictwa Wyższego I stopnia za całokształt działalności naukowej.

Dnia 25 X 1971 roku w dowód uznania za prace historyczne dla Kościoła — Fakultet Teologii Katolickiej Uniwersytetu w Bonn przyznał mu doktorat honoris causa św. Teologii. Na uroczystym posiedzeniu w auli tegoż Uniwersytetu prof. Sawicki wygłosił wykład w języku niemieckim *O wprowadzeniu uchwał soboru Trydenckiego w Polsce*, o czym pisała obszernie prasa niemiecka a także fakt ten odnotowała prasa polska.

Również w dniu 15 V 1976 r. Zarząd Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego na otwartym posiedzeniu Walnego Zgromadzenia tegoż Towarzystwa, wręczył prof. J. Sawickiemu przy burzliwych oklaskach, przyznaną uchwałą z dnia 6 V tegoż roku do roczną Nagrodę im. Ks. Idziego Radziszewskiego za *catokształt dorobku naukowego w duchu humanizmu chrześcijańskiego*. Nagrodę wręczył Rektor prof. Mieczysław Krapiec podkreślając w swoim przemówieniu doniosły wkład prof. Sawickiego „do pogłębienia wspólnoty kulturowej i świadomości jej ciągłości historycznej” w narodzie polskim. Obszerną relację o pracach naukowych Profesora wygłosił Ks. doc. P. Hempepek — dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego kreśląc także w swoim przemówieniu sylwetkę oraz profil osobowości Laureata. Sam prof. Sawicki wygłosił na tej sesji wykład poświęcony historii stosunków Kościół — Państwo od zarania państwowości polskiej aż do r. 1939. Był to zupełnie zasłużony dowód najpełniejszego uznania polskiego katolickiego środowiska naukowego dla bezspornego wkładu prof. Sawickiego i jego działalności naukowej w służbę Kościołowi i w rozwój nauki polskiej.

Był też prof. Sawicki członkiem wielu organizacji i towarzystw naukowych polskich i zagranicznych¹. Prowadził wiele wykładów na uniwersytetach zagranicznych jednorazowo i zapraszany był na wykłady semestralne przez liczne uniwersytety². Brał też udział w licznych

¹ Uczestnictwa w organizacjach naukowych:

Od 1926 roku — członek PTH, od 1930 r. — członek TMH w Warszawie. W 1945 — wybrany współpracownikiem Komisji Prawniczej Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie. W 1946 — wybrany współpracownikiem Komisji Historycznej PAU, w 1949 — wybrany członkiem korespondentem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. W roku 1950 wybrany członkiem zwyczajnym Tow. Nauk. Warsz., od 1929 — członek Société d'Histoire de Droit w Paryżu, od 1958 członek korespondent w Institute of Medieval Canon Law w Waszyngtonie, potem w New Haven, obecnie w Berkeley (Kalifornia).

² Wykłady i kontakty zagraniczne:

- 1957 — Propozycja objęcia katedry historii praw słowiańskich na Uniwersytecie w Wiedniu — nie przyjęta.
- 1959 — Wykłady na Uniwersytetach w Monachium, Tübingen, Heidelberg, Bonn i Göttingen.
- 1961 — Wykłady w Wiedniu: na Wydziale Prawa Uniwersytetu Wiedeńskiego, w Katholische Akademie i w Österreichische Gesellschaft für Kirchenrecht.
- 1962 — Wykład na Uniwersytecie w Wiedniu.
- 1964 — Wykłady w Institut Catholique w Paryżu oraz w Institut de Droit Canonique na Uniwersytecie w Strasburgu.
- 1965 — Powołany jako „Gastprofessor” na cały semestr na Uniwersytety w Heidelbergu i Wiedniu. Propozycje nie przyjęte.
- 1970 — Wykład i seminarium z doktorantami na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu w Bonn. Wykład na Wydziale Historycznym Uniwersytetu w Bochum (RFN). Powołanie na „Gastprofessor” na Wydz. Hist. Uniwersytetu w Bochum na cały semestr — propozycja nie przyjęta.

Kongresach krajowych i międzynarodowych z zakresu historii prawodawstwa zwłaszcza kościelnego³.

Olbrzymi jego dorobek naukowy wyraża w przybliżeniu liczba ok. 190-ciu publikacji naukowych, w tym kilkanaście książkowych, która to liczba mówi sama za siebie. Największy jednak tytuł do zasługi zdobył sobie wydaniem 10-ciu tomów *Concilia Poloniae...*, które ukazały się w latach 1945—1963, oraz 4-tomowe dzieło *Iura Masoviae terrestria...* (1972 — dalsze tomy w przygotowaniu), które zdobyły sobie bardzo pochlebne opinie licznych recenzentów w czasopismach naukowych, wreszcie *Bibliographia synodorum particularium* wydana przez Poliglotta Vaticanana w Rzymie w 1967 roku. Podkreślić również należy pieczołowicie zbierane i sukcesywnie publikowane cenne materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej, zamieszczane od roku 1954 w *Czasopiśmie Prawno-Historycznym* i wiele innych.

Ogólnie stwierdzić można, iż badania naukowe i dorobek pisarski prof. J. Sawickiego jest godną tego miana kontynuacją prac w dziedzinie studiów nad historią ustawodawstwa polskiego tej miary wielkich badaczy XIX i XX wieku, jak: B. Ulanowski, St. Zachorowski, Wł. Abraham, ks. J. Fijałek i in., do których grona włączy też z pewnością historia nazwisko prof. Jakuba Sawickiego.

Na koniec podkreślić należy, iż prof. J. Sawickiego łączyły także i do dziś łączą żywe i głębokie więzy z Wydziałem Prawa Kanonicznego A.T.K. w Warszawie, gdzie wielokrotnie brał udział w ogólnopolskich i wydziałowych sympozjach kanonistycznych, wygłaszając swoje cenne wykłady i referaty. Brał też udział w przewodach doktorskich i habilitacyjnych na tym Wydziale — nie tylko w charakterze dużej rangi specjalisty w dziedzinie historii prawa kościelnego oraz stosunków Kościoła — Państwo, ale także cenionego recenzenta.

Niech ten skromny szkic biograficzny i publikowana niżej bibliografia będą wyrazem wdzięczności dla Dostojnego Jubilatą — a kiedyś recenzenta rozprawy doktorskiej niżej podpisanego, a zarazem hołdem całego naszego Wydziału Prawa Kanonicznego A.T.K. dla ogromu i wysokiej rangi całej działalności dydaktyczno-naukowej prof. J. Sawickiego. Przekazując ten szkic do druku, pragnę równocześnie wyrazić serdeczną wdzięczność Dostojnemu Jubilatowi za łaskawe udostępnienie mi swoich notatek bibliograficznych oraz pieczołowicie zbieranych fishes bibliograficznych, a zarazem życzenie dalszej, oby jak najdłuższej i równie owocnej działalności naukowej dla chwały nauki polskiej.

³ Udział w kongresach międzynarodowych:
1933 — Międzynarodowy Kongres Nauk Historycznych w Warszawie.
1957 — Journées d'Histoire de Droit w Paryżu.
1968 — III Międzynarodowy Kongres średniowiecznego prawa kanonicznego w Strasburgu.

II. Bibliografia prac naukowych*Wykaz tytułów czasopism i ich skrótów*

1. Acta Poloniae Historica	Acta Pol. hist.
2. L'Année Canonique, Recueil d'Etude et d'Informations	Ann. can.
3. Archeion	Archeion
4. Archiv für Katholisches Kirchenrecht	Archiv. f. Kath. Kirchenrecht
5. Archiv für Schlesische Kirchengeschichte	Archiv f. Schles. Kirchengesch.
6. Ateneum Kapłańskie	Ateneum kapł.
7. Bratislava	Bratislava
8. Bulletin of Medieval Canon Law	Bull. Med. Can. Law
9. The Catholic Historical Review	Cath. hist. Rev.
10. Český Časopis Historický	Česky Čas. hist.
11. Collectanea Theologica	Collec. theolog.
12. Czasopismo Prawno-histeryczne	Czas. praw.-hist.
13. Deutsche Universitätszeitung	Dtsch. Universitätsz.
14. Deutsches Archiv für Erforschung des Mittelalters	Dtsch. Archiv. f. Erforsch. Mitt.
15. Dziennik Literacki	Dz. lit.
16. Dziennik Polski	Dz. pol.
17. The English Historical Review	Engl. hist. Rev.
18. Ewangelik Górnośląski	Ewang. górnośląs.
19. Fontes Historiae Masoviensis	Font. Hist. Masov.
20. Gazeta Administracji i Policji Państwowej	Gaz. Adm. Pol. państw.
21. Gazeta Sądowa Warszawska	Gaz. sąd. warsz.
22. Głos Ewangelicki	Głos ewang.
23. Głos Prawników Śląskich	Głos Prawn. śląs.
24. Głos Sądownictwa	Głos Sądown.
25. Ius Pontificium seu Ephemerides Urbanae ad Canonicas Disciplinas Spectantes	Ius pont.
26. The Journal of Ecclesiastical History	J. eccl. Hist.
27. The Jurist	The Jurist
28. Kronika Diecezji Przemyskiej	Kron. Diec. Przem.
29. Kurier Polski	Kurier pol.
30. Kwartalnik Historyczny	Kwart. hist.
31. Manuscripta	Manuscripta
32. Miesięcznik Pastorski Płocki	Mies. past. płocki
33. Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung	Mitt. Inst. f. Österr. Geschichtsforsch.
34. Monumenta Iuris Canonica	Monum. Iuris can.
35. Nasza Przeszłość	Nasza Przeszłość

36. Nowa Szkoła	Nowa Szk.
37. Nowe Książki	Nowe Książ.
38. Österreichisches Archiv für Kirchenrecht	Österr. Archiv. f. Kirchenrecht
39. Österreichische Osthefte	Österr. Osthefte
40. Osteuropa	Osteuropa
41. Palestra	Palestra
42. Państwo i Prawo	Państwo i Prawo
43. Polonia Sacra	Pol. Sacra
44. Posener Evangelisches Kirchenblatt	Posener Evang. Kirchenblatt
45. Prawo Kanoniczne	Prawo kan.
46. Przegląd Historyczny	Przegl. hist.
47. Przegląd Powszechny	Przegl. powsz.
48. Przegląd Prawa i Administracji	Przegl. Prawa Adm.
49. Przegląd Teologiczny	Przegl. teolog.
50. Przegląd Współczesny	Przegl. współcz.
51. Przewodnik Historyczno-Prawny	Przew. hist.-prawny
52. Revista Espanola de Derecho Canónico	Rev. españ. Der. Can.
53. Revue de Droit Canonique	Rev. Droit can.
54. Revue d'Histoire Ecclésiastique	Rev. Hist. écccl.
55. Revue Historique de Droit Français et Etranger	Rev. hist. Droit franc. étr.
56. Rivista di Storia del Diritto Italiano	Riv. Storia Dir. ital.
57. Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego	Rocz. Tow. Nauk. Warsz.
58. Roczniki Humanistyczne	Rocz-i hum.
59. Rozprawy Wydziału Teologiczno-kanonicznego	Rozpr. Wydz. teol.-kan.
60. Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny	Ruch prawn.
61. Scriptorium	Scriptorium
62. Sprawy Narodowościowe	Sprawy narodow.
63. Studia z Dziejów Osadnictwa	Studia Dziej. Osadn.
64. Studia Źródłoznawcze	Studia Źródłozn.
65. Studii	Studii
66. Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka	Śląs. Kwart. hist. Sobótka
67. Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne	Śląs. Studia hist.-teol.
68. Theological Studies	Theol. Stud.
69. Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis	Tijdschr. v. Rechts-geschied.
70. Trybuna Uniwersytecka	Tryb. uniw.
71. Tygodnik Powszechny	Tyg. powsz.

72. Ungarische Jahrbücher	Ungarische Jahrbücher
73. Wiadomości Urzędu Patentowego	Wiad. Urz. Pat.
74. Więż	Więż
75. Współczesna Myśl Prawnicza	Współcz. Myśl prawn.
76. Zeitschrift für Geschichte und Kulturgeschichte Österreichisch-Schlesiens	Z. f. Gesch. Schles.
77. Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte. Kanonische Abteilung	Z. Savigny-Stiftung f. Rechtsgesch. Kan. Abt.
78. Zwiastun Ewangeliczny	Zwiastun ewang.

1928

1. Rec.: Ks. dr Henryk Insa dowski, *Osoba prawna. Studium prawnokanoniczne*. Lublin 1927 ss. 162. — Przegl. teolog. 9 (1928) 51—71 i nadb.

Odpowiedź autora: *Ateneum* kapł. R. 14, 22 (1928) 185—194.

1929

2. *Zur Text Kritik und Entstehungsgeschichte der Gesetze König Stefans des Heiligen*. — Ungarische Jahrbücher 9 (1929) 395—425 i w odb.

Rec.: Rauscher Rudolf. — Bratislava 4 (1930) 429—430;

Viora Mario. — Riv. Storia Dir. ital. 4 (1931) 222; Česky Čas. hist. 40 (1934) 605.

3. Rec.: Carló Guido Mor, *Lex Romana Canonice Compta. Testo di leggi romano canoniche del sec. IX pubblicato sul ins. parigino Bibl. Nat. 12448*. — Przegl. teolog. 10 (1929) 381—383.

4. Rec.: *Jahrbuch der österreichischen Leo-Gesellschaft. Herausg. von Otto Katann 1926, 1927*. Wien, Herder u. Co. ss. 252. — Ungarische Jahrbücher 9 (1929) 334 (w jęz. niem.).

5. Rec.: *Conférence des historiens des états de l'Europe Orientale et du monde slave, Varsovie, le 26—29 juin 1927. I-ère partie: Travaux de préparation, résumés des communications. II-me partie: Compte-rendu et communications*. Varsovie, Société Polonaise d'Histoire 1927—1928, ss. 54, 290. — Ungarische Jahrbücher 9 (1929) 346 (w jęz. niem.).

6. Rec.: Rauscher Rudolf: *O rodinném nedilu v českém a v uher-ském právu zemském před Tripartitem (Über die Familiengütergemeinschaft im tschechischen und ungarischen Landrecht vor dem Tripartitum)*. Bratislava 2 (1928) 630—641. — Ungarische Jahrbücher 9 (1929) 351—352 (w jęz. niem.).

7. Rec.: Oberuc Jean, *Les persécutions des Luthériens en Slovaquie au XVII-e siècle*. Strasbourg 1927 Librairie évang. ss. XV, 173. — Ungarische Jahrbücher 9 (1929) 393 (w jęz. niem.).

8. Šimrak Joannes, *De relationibus Slavorum meridionalium cum Sancta Romana Sede Apostolica saeculis XVII et XVIII. Vol. I. De rebus gestis unionis in confiniis Croatiae ab episcopo Simeone Vratanja usque*

ad Sabba Stanislavii (1611—1661). Zagrzeb 1926 Typogr. Archiep. ss. 178. (Academia Theologica Croatica. Vol. VII). — Ungarische Jahrbücher 9 (1929) 394 (w jęz. niem.).

9. Rec.: Zsinka Ferenc, *Magyar protestáns egyház történeti adattár. (Quellen zur ungar. protestantischen Kirchengeschichte)*, Jg. 12. Bp.: Magy. Prot. Irod. Társ. 1928, ss. 236. — Ungarische Jahrbücher 9 (1929) 394 (w jęz. niem.).

1930

10. Rauscher Rudolf, *O Regestru Varadinském. K dějinám božích soudu v Uhrách. (Über das Regestrum Varadiense. Zur Geschichte der Gottesgerichte in Ungarn)*. — Bratislava 3 (1929) 307—326. — Ungarische Jahrbücher 10 (1930) 152 (w jęz. niem.).

11. *Bibliografia della Rivista di Storia del Diritto Italiano per l'anno 1929*. Roma 1930. Europa Orientale (paesi baltici, slavi e balcanici), 81—91 (w jęz. włos.).

12. Rec.: Rauscher Rudolf, *O Regestru Varadinském. K dějinám božích soudu v Uhrách*. — Bratislava 3 (1929) 307—326. — Przew. hist.-prawny 1 (1930) 82—84.

13. Rec.: Rauscher Rudolf, *O rodinném nedělu v českém a v uher-ském právu zemském před Tripartitém*. — Bratislava 2 (1928) 630—641. — Przew. hist.-prawny 1 (1930) 183—184.

14. Rec.: Stanisław Kutrzeba, *Historia źródeł dawnego prawa polskiego. (Geschichte der Quellen des alten poln. Rechtes)*. Bd. I (1925) ss. IV, 286; Bd. II (1926) ss. IV, 464. Druck und Verlag des Ossoliński'schen Nationalinstituts, Lwów—Warszawa—Kraków. Teil II, V Abschnitt. Das Kirchenrecht, Bd. II, ss. 83—197. — Przew. hist.-prawny 1 (1930) 284—298 i w odb. (w jęz. niem.).

1934

15. *Stan prawny ewangelickiego Kościoła unijnego na polskim Górnym Śląsku*. Instytut Śląski w Katowicach. Komunikat nr 19. Katowice 1934, ss. 6. (Pod pseudonimem „Teodor Lubicz”).

1935

16. *Kościół*. W: Encyklopedia „Świat i Życie”. T. III z. 1. Lwów—Warszawa 1935 Wyd. Książnica-Atlas s. 95—109.

17. *Stan prawny Kościoła Mariawitów*. — Gaz. Adm. Pol. państw. 17 (1935) 222—232 i w odb.

Rec.: *Stan prawny Kościoła Mariawitów*. Praca dra Jakuba Sawickiego. — Kurier pol. z dn. 28. IV 1935 r.

R. XXXVIII, nr 116c; *Na marginesie rozprawy „Stan prawny Kościoła Mariawitów”*. — Mies. past. plocki 30 (1935) 216—221; Dr Wilh. Edm. Rappé. — Ruch praw. 16 (1936) 508—509.

1936

18. Z aktualnych problemów administracji wyznaniowej w województwach zachodnich. — Gaz. Adm. Pol. państw. 18 (1936) 70—78 i w odb. ss. 29.

Rec.: Dr Wilh. Edm. Rappé. — Przegl. Prawa Adm. (1936) 126—127.

19. Podstawy konstytucyjne ustawodawstwa wyznaniowego w Polsce. — Przegl. współcz. 15 (1936) 324—350 i w odb. ss. 27.

20. Konstytucyjne podstawy ustawodawstwa wyznaniowego w Polsce. — Głos Sądow. 8 (1936) 499—501. (Streszczenie odczytu, podcyfrowane A. D. S. — Adam Daniel Szczygielski).

21. Konstytucyjne podstawy ustawodawstwa wyznaniowego w Polsce. — Palestra 1936 nr 6 (Streszczenie).

22. Konstytucyjne podstawy ustawodawstwa wyznaniowego w Polsce. — Gaz. sąd. warsz. 1936 nr 20 (Streszczenie).

1937

23. Studia nad położeniem prawnym mniejszości religijnych w Państwie Polskim. Warszawa 1937 Wyd. Kasy im. Mianowskiego Instytutu Popierania Nauki ss. XXIII, 379.

Rec.: Czesław Lechicki, *Położenie prawne mniejszości religijnych*

w Polsce. — Zwiastun ewang., Warszawa 27. III. 1938 nr 13, s. 146—

—148; Remigiusz Bierzanek. — Sprawy narodow. 11 (1937) 532—

—534; Dr Kammel, *Die Kirchen regieren sich nach eigenen Ge-*

setzen. — Posener Evang. Kirchenblatt 16 (1937) 106—110; T. R. G.

(Dr Tad. Garczyński), *Mniejszości religijne w Polsce. Książka*

o strukturze wyznaniowej naszego Państwa. — Kurier pol. z dn.

29. V. 1938 r. nr 146; Heinrich Stanienda, *Die rechtliche Lage der*

religiösen Minderheiten in Polen. — Osteuropa 13 (1938) 721—723. —

Toż: Posener Evang. Kirchenblatt 17 (1938) 35—37; Witold Saha-

nad. — Głos Prawn. śląs. 2 (1938) 566—568; Doc. dr Wilh. Edm.

Rappé. — Ruch prawn. 18 (1938) 552—554; V. Meysztowicz,

Univ. Vilnen., Prof., *De conditione juridica minoritatum religiosarum*

in Polonia. — Ius pont. 18 (1938) 231—233.

24. Konstytucyjne podstawy ustawodawstwa wyznaniowego w Polsce. — Prace Towarzystwa Prawniczego w Warszawie. Rok 1936. Warszawa 1937 s. 12—17. (Streszczenie odczytu).

1938

25. Kościół Ewangelicki a Państwo na Polskim Górnym Śląsku. — Głos Prawn. śląs. 2 (1938) 5—87 i odb. ss. 87.

Rec.: X. Jerzy Tytz, *Kościół Ewangelicki a Państwo na Polskim*

Górnym Śląsku. — Ewang. górnośląs. 7 (1938) 9, 70—71; nr 10, 78—80;

nr 11, 86—87; nr 12, 95—96; nr 13, 102—103; Ew. Pol., *Kościół Ewange-*

licki a Państwo na Polskim Górnym Śląsku. — Zwiastun ewang. 1938

nr 11; Głos ewang. 19 (1938) 9—10; Remigiusz Bierzanek. — Spra-

wy narodow. 12 (1938) 184—186; *Sawicki zur Kirchenfrage in Oberschlesien*. — Posener Evang. Kirchenblatt 16 (1938) 276—279; nr 8, 324—346; nr 10/11, 448—495; Doc. dr Wilh. Edm. Rappé. — Ruch prawn. 18 (1938) 554—556; Dr M. B. — Wspólcz. Myśl prawn. 5 (1939) 48—49; Wagner O. — Z. f. Gesch. Schles. 73 (1939) 571.

1945

26. *Uwagi do projektu reformy studiów prawniczych (prof. Stanisława Kutrzeby)*. Kraków 9. IV. 1945 r. ss. 6. (Rękopis powiel.).

27. *Statuty synodalne krakowskie biskupa Jana Konarskiego z 1509 roku*. Studia i materiały do historii ustawodawstwa synodalnego w Polsce nr 8. Kraków 1945 Nakł. PAU ss. IV, 56. (Concilia Poloniae. Źródła i studia krytyczne. T. 1.).

28. *Historia stosunku Kościoła do Państwa*. Notatki z wykładów. Nakł. Towarzystwa Biblioteki Słuchaczy Prawa U. J. Wykonano w powielarni Sekcji Wydawniczej Bratniej Pomocy Studentów UJ. Kraków 1945 ss. nlb. 2, 198. (Skrypt powiel.).

1946

29. Władysław Abraham (1860—1941). — Kwart. hist. 53 (1946) 407—413 i w nadb. ss. 7.

1947

30. *Hierarchia Kościoła rzymsko-katolickiego w Polsce*. W: Kalendarz Katolicki Rodziny Polskiej na rok 1947. Warszawa 1946 Kat. Tow. Wydawn. „Rodzina Polska” ss. 81—92.

31. *Wstępny rok studiów na Uniwersytecie Warszawskim*. — Nowa Szk. 3 (1947) 83—87.

32. *Z dziejów ustawodawstwa synodalnego diecezji przemyskiej o. t.* — Nasza Przeszłość 3 (1947) 3—36 i w odb. Kraków ss. 34.

33. *Prolegomena do Synodyku Kościoła Polskiego*. — Sprawozdania z posiedzeń Wydziału II nauk historycznych, społecznych i filozoficznych Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, XXXIX (1946). Warszawa 1947 ss. 28—31 i w nadb.

34. *Historia stosunku Kościoła do Państwa*. Warszawa 1947 Nakł. Akademickiej Spółdzielni Wydawniczej z odp. udz. w Warszawie. Wydawnictwo IV ss. nlb. 4, 234. (Skrypt powiel.).

1948

35. *Jan Biskupiec biskup chełmski (1377—1452). Szkic biograficzny*. — Nasza Przeszłość 4 (1948) 103—124 i w odb. Kraków 1948 ss. 22.

36. *Ze studiów nad Zbiorem Karnkowskiego. (Nieznane uchwały Kongregacji synodalnej piotrkowskiej z 7 listopada 1554 r.)*. — Przegl. hist. 37 (1948) 227—242.

37. *Concilia Poloniae. Źródła i studia krytyczne. II. Synody diecezji*

wileńskiej i ich statuty. Warszawa 1948 Nakł. Tow. Nauk. Warsz. ss. XI, 145.

Rec.: Stefan Biskupski. — *Ateneum* kapł. 49 (1948) 496—499; Tadeusz Silnicki. — *Kwart. hist.* 46 (1948) 477—480; Jan Kwolek. — *Kron. Diec. Przem.* (1949) 32; Jan Krzemieniecki. — *Pol. Sacra* 2 (1949) 96—97; Grzegorz Sinko. — *Dz. lit. (Dod. do Dz. pol.)* 2 (1948) z dn. 14—20 listopada.

38. Rec.: *Św. Franciszek z Asyżu i jego trzeci zakon. (Dokumenty ostatnich papieży)*. Zebrał i przetłumaczył O. Joachim Bar franciszkanin i O. Włodarczyk franciszkanin. Wrocław—Kraków 1948 Nakł. OO. Franciszkanów ss. 96. — *Ateneum* kapł. 49 (1948) 507—508.

39. *Concilia Poloniae. Źródła i studia krytyczne. IV. Najdawniejsze statuty synodalne diecezji chełmskiej z XV wieku*. Tow. Nauk. KUL. Rozprawy Wydziału teologiczno-kanonicznego nr 5. Lublin 1948 ss. XV, 230, tabl. 8.

Rec.: Piotr Bober, *Uwagi krytyczne w związku z pracą Jakuba Sawickiego: Concilia Poloniae. Źródła i studia krytyczne. IV. Najdawniejsze statuty synodalne diecezji chełmskiej z XV w.* — *Pol. Sacra* 2 (1949) 174—195; Biskupski Stefan. — *Ateneum* kapł. 51 (1949) 167—168.

40. Flamm Filip. W: *Polski Słownik Biograficzny*, VII (1948) 27—28.

41. *Concilia Poloniae*. (Streszczenie referatu wygłoszonego dnia 7 kwietnia 1948 r. na posiedzeniach sekcji historycznej i prawnej Zjazdu Polskiego Towarzystwa Teologicznego, który odbył się w dn. 6—8 kwietnia 1948 r. w Krakowie). — *Pol. Sacra* 1 (1948) 378—380.

1949

42. *Programme et état actuel des travaux préparatoires relatifs à la publication du „Corpus Conciliorum Poloniae”*. — *Czas. praw.-hist.* 2 (1949) 209—226 i odb. Poznań 1949 ss. 18.

43. *Concilia Poloniae. Źródła i studia krytyczne. III. Synody diecezji łuckiej i ich statuty*. Warszawa 1949 Nakł. Tow. Nauk. Warsz. ss. X, 114, tabl. 4.

Rec.: Aleksander Gieysztor. — *Przegl. hist.* 39 (1949) 134—135; Stefan Biskupski. — *Ateneum* kapł. 51 (1949) 167—168; Jan Kwolek. — *Kron. Diec. Przem.* (1949) 103; *Tyg. powsz.* 6 (1950) 11; Karol Górkowski. — *Przegl. powsz.* 230 (1950) 130—131.

44. *Synody archidiecezji gnieźnieńskiej i ich statuty*. — Sprawozdania z posiedzeń Wydziału II nauk historycznych, społecznych i filozoficznych Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, XL (1947), Warszawa 1949 s. 30—34 i nadb.

45. *Najdawniejsze statuty synodalne diecezji chełmskiej z XV wieku*. Towarzystwo Naukowe KUL. Sprawozdania z czynności wydawniczej i posiedzeń naukowych nr 2. Lublin 1949, ss. 9—10. (Streszczenie referatu wygłoszonego na posiedzeniu II Wydziału w dniu 30. X. 1947 r.).

1950

46. *Concilia Poloniae. Źródła i studia krytyczne. V. Synody archidiecezji gnieźnieńskiej i ich statuty.* Warszawa 1950 Nakł. Tow. Nauk. Warsz. ss. XV, 282.

Rec.: Jan Rostworowski T. J. — *Przegl. powsz.* 230 (1950) 350; Piotr Bober, *Uwagi krytyczne o pracy Jakuba Sawickiego: Synody archidiecezji gnieźnieńskiej.* — *Pol. Sacra* 5 (1952) 54—81; G. L. B. (Gabriel Le Bras). — *Rev. hist. Droit franc. étr.* 29 (1951) 449—450; Stanislaus J. Grabowski. — *Cath. hist. Rev.* (1952) 44—45.

47. *Zabytek popularnej literatury i paleografii prawniczej w Polsce XV wieku. „Madus legendi abbreviaturas in utroque iure”, z Cod. Wratislaviensis T Q 69.* — *Przegl. hist.* 41 (1950) 203—224, tabl. 8 i nadb.

Rec.: *Scriptorium VII* (1954) 172—173; (Brygida Kurbisówna) B. K. — *Studia źródłożn.* 1 (1957) 301.

1951

48. *Uzupełnienie bibliografii prac Władysława Abrahama.* — *Czas. praw-hist.* 3 (1951) 333—337 i nadb. ss. 6.

49. *I Ogólnopolska Konferencja Historyków Prawa w Toruniu, 28—29 czerwca 1950.* — *Czas. praw-hist.* 3 (1951) 395—396. (Głos w dyskusji).

50. *Bibliografia prac Tadeusza Wojciechowskiego.* W: Tadeusz Wojciechowski, *Szkice historyczne jedenastego wieku.* Wyd. 3. Przygotował do druku i wstępem poprzedził Aleksander Gieysztor. Warszawa 1951 PIW s. 21—25.

(Bez podania autora. W „Bibliografii wstępu” wydawca podał na s. 347: „Bibliografia prac T. W. została sporządzona przez prof. dra Jakuba Sawickiego”).

51. *Wybór tekstów źródłowych z historii państwa i prawa polskiego.* T. I, cz. 2. Zebrał i opracował prof. dr Jakub Sawicki. Warszawa 1951 PWN ss. 168.

Rec.: Wolfarth Włodzimierz. — *Czas. praw-hist.* 6 (1954) 402—407.

1952

52. *Wybór tekstów źródłowych z historii państwa i prawa polskiego.* T. I, cz. 1. Zebrał i opracował prof. dr Jakub Sawicki. Warszawa 1952 PWN ss. 264.

Rec.: Wąsicki Jan. — *Państwo i Prawo VII* (1952) 345—347; Wolfarth Włodzimierz. — *Czas. praw-hist.* 6 (1954) 402—407.

53. *Bibliografia prac ś.p. profesora Józefa Rafacza.* — *Czas. praw-hist.* 4 (1952) 493—501 i odb.

54. *Concilia Poloniae. Źródła i studia krytyczne. VI. Synody diecezji plockiej i ich statuty.* Warszawa 1952 Nakł. Tow. Nauk. Warsz. ss. XII, 397.

55. *Concilia Poloniae. Źródła i studia krytyczne. VII. Synody diecezji poznańskiej i ich statuty.* Nakł. Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół

Nauk z zasiłkiem Polskiej Akademii Nauk, 1952 ss. XII, 168, tabl. 2. (Studia nad historią prawa polskiego założone przez Oswalda Balzera, pod red. Zygmunta Wojciechowskiego. T. XVIII B z. 2).

Rec.: André Artonne. — Rev. hist. Droit franc. étr. 31 (1950) 150—151; André Artonne. — Ann. can. 2 (1953), Paris 1954, 463; Tryde E. B. — Engl. hist. Rev. 68 (1953) 462.

56. *Raz jeszcze o synodach chełmskich i gnieźnieńskich.* — Pol. Sacra 5 (1952) 320—336.

Rec.: P. Bober, *W odpowiedzi prof. Sawickiemu.* — Pol. Sacra 5 (1952) 336—339.

57. Rec.: Bar Joachim, Zmarz Wojciech, *Polska Bibliografia Prawa Kanonicznego od wynalezienia druku do 1940 roku.* T. II za lata 1800—1940. (*Polnische Bibliographie des Kanonischen Rechts von der Erfindung des Druckes bis zum Jahre 1940.* Bd. II, *umfassend die Jahre 1800 bis 1940*). Lublin 1947 ss. 356. Towarzystwo Naukowe KUL. Rozprawy Wydziału kanoniczno-teologicznego 4. — Collec. theolog. XXIII (1952) 234—255 i w nadb. (b.m.ir.) ss. nlb. 1, 234—255 (w jęz. niem.).

1953

58. *Wybór tekstów źródłowych z historii państwa i prawa polskiego.* T. II. Zebrał i opracował prof. dr Jakub Sawicki. Warszawa 1953 PWN ss. 319, nlb. 1.

Rec.: Wolfarth Włodzimierz. — Czas. praw.-hist. 6 (1954) 402—407.

59. *Bibiografia prac Stanisława Borowskiego (1924—1946).* — Czas. praw.-hist. 5 (1953) 259—264 i odb.

60. Fritz Rörig, *Powstanie Madgeburga a starsza historia handlu.* (Miscellanea Academica Berolinensia. Gesammelte Abhandlungen zur Feier des 250 jährigen Bestehens der Deutschen Akademie der Wissenschaften zu Berlin II (1950) 103—132). Tłumaczył prof. dr Jakub Sawicki. Warszawa 1953. Kierownictwo Badań nad Początkami Państwa Polskiego. Materiały naukowe do uż. służb. (Skrypt powiel.).

61. *Tłumaczenie tekstów łacińskich nie przetłumaczonych w dziele Groickiego: Bartłomiej Groicki, Porządek sądów i spraw miejskich prawa majdeburskiego w Koronie Polskiej.* Warszawa 1953 Wyd. Prawn. s. 235—251.

1954

62. *Z Ksiąg Metryki Koronnej. Tekst pierwszych konstytucji sejmowych w języku polskim z r. 1543 w sprawie sądownictwa świeckiego i duchownego.* Warszawa 1954 Teki archiwalne T. 2, s. 51—95 i odb. Warszawa 1954 s. 51—95.

Rec.: Hejnosz Wojciech. — Archeion 24 (1955) 384—388.

63. *Tłumaczenie tekstów łacińskich nie przetłumaczonych w dziełach Groickiego: Bartłomiej Groicki, Artykuły prawa majdeburskiego.*

Postępek sądów około karamia na gardle. Ustawa płacey u sądów. Warszawa 1954 Wyd. Prawn. s. 223—231.

64. Władysław Abraham (1860—1941). — Roczn. Tow. Nauk. Warsz. XXXI—XXXVIII (1938—1945). Warszawa 1954 PWN s. 163—166.

65. *Przekład tekstów łacińskich nie przetłumaczonych w dziele Groickiego*: Bartłomiej Groicki, *Tytuły prawa majdeburskiego*. Warszawa 1954 Wyd. Prawn. s. 259—301.

66. *Zagadnienia prawne Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej*. Materiały Sesji Naukowej PAN, 4—9 lipca 1953 r. T. 2. Warszawa 1954 PWN s. 407—409. (Głos w dyskusji).

67. *Materiały do Polskiej Bibliografii Historyczno-prawnej za okres 1944—1953*. — Czas. praw.-hist. 6 (1954) 445—519 i odb. Warszawa 1955 s. 445—510 oraz skorowidz s. 511—519, nlb. 1.

1955

68. *Prawo*. (Artykuł dyskusyjny). — Tryb. uniw. 2 (1955) 12.

69. *Concilia Poloniae. Źródła i studia krytyczne. VIII. Synody diecezji przemyskiej o.ł. i ich statuty*. Wrocław 1955 Zakł. Nar. im. Ossolińskich ss. XII, 376, nlb. 2, mapa 1, tabl. 10.

Rec.: (Gabriel Le Bras) G.L.B. — Rev. hist. Droit franc. étr. 33 (1955) 623; P. Urban. — Rev. Hist. eccl. 52 (1957) 374; Guizard Louis. — Ann. can. 5 (1958) 429—430.

70. *Przerzuty ruchów chłopskich z Węgier do Polski*. W: *Odrodzenie w Polsce*. Materiały sesji naukowej PAN 25—30 października 1953 roku. T. I. Historia. Warszawa 1955 PIW s. 221—223.

71. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1954*. — Czas. praw.-hist. 7 (1955) 401—423 i nadb. Warszawa 1955 ss. 23 (401—423), nlb. 1.

1956

72. *Bibliografia prac Władysława Abrahama (1860—1941)*. — Pol. Sacra 8 (1956) 173—212 i odb. Warszawa 1956 ss. 40.

73. Rec.: Kalina Magdalena Klein, *Podręczny słownik łacińsko-polski dla prawników*. Warszawa 1956 Wyd. Prawn. ss. XXXI, nlb. 1, 224. — Państwo i Prawo 11 (1956) 881—87.

74. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1955*. — Czas. praw.-hist. 8 (1956) 395—422 i nadb. Warszawa 1956 ss. 28 (395—422).

75. Władysław Abraham, *Statuty Kapituły w Kruszwicy*. Przygotował do druku i wydał Jakub Sawicki. — Pol. Sacra 8 (1956) 251—315 i w odb. (b.m. i r.) ss. 66.

1957

76. Rec.: Bardach Juliusz, *Historia państwa i prawa Polski do połowy XV wieku*. Cz. I. PWN ss. 592; Kaczmarczyk Z., *Leśno-*

dorski B., *Historia państwa i prawa Polski od połowy XV wieku do r. 1795*. Cz. 2. PWN ss. 549. — Nowe Książ. 9 (1957) 1 (513)—5(517).

77. *Concilia Poloniae. Źródła i studia krytyczne. IX. Synody diecezji chełmskiej obrządku łacińskiego z XVI—XVIII wieku i ich statuty*. Wrocław 1957 Zakł. Nar. im. Ossolińskich ss. X, 302, mapa.

Rec.: K. K. (Karol Koranyi). — Kwart. hist. 64 (1957) 148—149; G.L.B. (Gabriel Le Bras). — Rev. hist. Droit franc. étr. 36 (1958) 131; P. Urban. — Rev. Hist. eccl. 53 (1958) 745; Lentze Hans. — Mitt. Inst. f. Österr. Geschichtsforsch. 66 (1958) 497—498 i odb. (o tomach I—IX); Stamiński Henryk. — Nasza Przeszość 10 (1959) 458—463; Gottschalk Joseph. — Archiv. f. Schles. Kirchengesch. 17 (1959) 314—315; Guizard Louis. — Ann. can. 5 (1958) 429—430; Metz René. — Rev. Droit can. 9 (1959) 415—416 (o tomach I—IX).

78. *Arcybiskupi metropolici gnieźnieńscy*. W: Chronologia Polska. Praca zesp. pod red. Bronisława Włodarskiego. Warszawa 1957 PWN s. 447—480 i nadb. Warszawa 1957 ss. 4.

79. *Najdawniejsze statuty synodalne poznańskie z rękopisu BOZ 63*. — Studia źródłozn. Commentationes T. 1, 1957, 191—203, réz. s. 206, rés. s. 207, tabl. 11 i odb. Warszawa 1957 ss. 17, tabl. 11.

Rec.: R. A. — Rev. Hist. eccl. 54 (1959) 364—365; Feine Hans Erich. — Z. Savigny-Stiftung f. Rechtsgesch. Bd. 76. Kan. Abt. 45 (1959) 405.

80. *O słowniku łacińsko-polskim dla prawników, Uwagi krytyczne*. — Pol. Sacra 9 (1957) 406—420 i odb. Warszawa 1957 ss. 15.

1958

81. *Prace przygotowawcze do publikacji pomników dawnego prawa mazowieckiego*. — Przegl. hist. 49 (1958) 360—368 i odb.

82. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1956*. — Czas. praw.-hist. 10 (1958) 271—309 i odb.

83. *Die Entwicklung der Kirchenrechtswissenschaft in Polen 1918—1957. (Vortrag gehalten in Wien in der Österreichischen Gesellschaft für Kirchenrecht am 19.XII.1957)*. — Österr. Archiv. f. Kirchenrecht 9 (1958) 243—269 i odb. Wien 1958 ss. 27, nlb. 1 (243—269).

Rec.: Feine Hans Erich. — Z. Savigny-Stiftung f. Rechtsgesch. Bd. 76. Kan. Abt. 45 (1959) 404—405; Franssen Gérard. — Rev. Hist. eccl. 55 (1960) 660.

84. *Przegląd tekstów łacińskich nie przetłumaczonych w dziele Groickiego: Bartłomiej Groicki, Obrona sierot i wdów*. Warszawa 1958 Wyd. Prawn. s. 313—340.

85. Rec.: Wyczański Hieronim Eugeniusz, *Wprowadzenie do studiów w archiwach kościelnych*. Warszawa 1956 ss. 159. Wydział Prawa Kanonicznego Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Skrypty nr 1. — Kwart. hist. 65 (1958) 591—592.

86. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1957.* — Czas praw.-hist. 10 (1958) 517—563 i odb.

87. *Bibliografia prac Józefa Siemieńskiego 1905—1950.* W: Księga Pamiątkowa 150-lecia Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie. Warszawa 1958 PWN s. 155—178 i odb. (z portretem).

1959

88. *Die Juristische Fakultät der Universität Warschau in der Zeit des Krieges und der Okkupation 1939—1944. (Ein Vortrag, gehalten am 15 Mai 1958 in der Festsitzung der juristischen Fakultät der Universität Warschau zum 140. Jahrestag ihrer Gründung).* — Dtsch. Universitätsz. 14 (1959) 41—50.

89. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1958.* — Czas. praw.-hist. 11 (1959) 343—410 i nadb. Warszawa 1959 ss. 68 (343—410).

Rec.: (Luciński Jerzy) J. L. — Studia źródłozn. 5 (1960) 163.

1960

90. *Geschichte und heutiger Stand der Vorarbeiten zur Gesamtausgabe der polnischen Synodalstatuten.* — Z. Savigny-Stiftung f. Rechtsgesch. Bd. 77. Kan. Abt. 46 (1960) 395—429 i w odb. Weimar 1960 ss. 35.

Rec.: Viora Mario. — Riv. Storia Dir. ital. 36 (1963) 311—312.

91. *Aus Kirchenrechtsgeschichtlichen Schriftum in Polen 1946—1959.* — Z. Savigny-Stiftung f. Rechtsgesch. Bd. 77. Kan. Abt. 46 (1960) 628—639 i odb. Weimar 1960 ss. 12.

1961

92. Rec.: *Summariusz protokółów Rady Administracyjnej Królestwa Polskiego 1815—1867. Część I: 1815—1830. T. I. Sekcje: O, I—II, III.* Protokóły rejestrowali: Kazimierz Konarski, Halina Dmowska-Grabiasowa, Klementyna Morawska, Franciszka Ramotowska. Systematyzację i redakcję przeprowadzili: K. Konarski i F. Ramotowska. Warszawa 1958 ss. XXX, 632. *Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych. Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie.* (Maszynopis powiel.). — Archeion 34 (1961) 199—201.

93. *Analecta z rękopisów bibliotek warszawskich.* — Prawo kan. 3 (1960) 307—363 i odb. ss. 57.

Rec.: (Gabriel Le Bras) G.L.B. — Rev. hist. Droit franc. étr. Sér. A 40 (1962) 290; (Aleksander Gieysztor) A. G. — Studia źródłozn. 7 (1962) 200; (Szymański Józef) J. Sz. — Rev. Hist. eccl. 57 (1962) 777; (Karwasińska Jadwiga) J. K. — Scriptorium 17 (1963) 403.

94. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1959.* — Czas. praw.-hist. 13 (1961) 247—296 i odb. ss. 50.

95. *Concilia Poloniae. Źródła i studia krytyczne. I. Statuty synodalne krakowskie biskupa Jana Konarskiego z 1509 r.* Wyd. 2 popr. i uzup. Lublin 1961 Tow. Nauk. KUL ss. 61, nlb. 3.— Rozpr. Wydz. teol.-kan. t. 26.

Rec.: Szymański Józef. — Tyg. powsz. 1961 nr 11 s. 6; (Szymański Józef) J. Sz. — Rev. Hist. eccl. 57 (1962) 766—767; (Kuttner Stephan) S. K. — Traditio 18 (1962). Institute of Research and Study in Medieval Canon Law. Bull. for. 1962 s. 488—489.

96. *Matricularum Regni Poloniae Summaria excussis codicibus, qui in Chartophylacio Maximo Varsoviensi asservantur, contexuerunt Josephus Płocha, Antonius Rybarski, Irena Sutkowska moderante Jacobo Sawicki. Pars V Sigismundi Augusti regis tempora complectens (1548—1572); Volumen 2. Acta vicecancellariorum 1548—1572.* Varsaviae MCMLXI ss. XVI, 384, nlb. 2.

Rec.: Kłoczowski Jerzy. — Rev. Hist. eccl. 57 (1962) 769; Hejnosz Wojciech. — Archeion 38 (1962) 325—327; Papacostea S. — Studi 16 (1963) 1198—1199.

97. *Ze studiów nad konstytucjami wrocławskimi biskupa Nankera (1327—1331).* — Śląs. Kwart. hist. Sobótka 16 (1961) 567—597, tabl. 8, tsch. s. 636.

Rec.: (Karwasieńska Jadwiga) J. K. — Scriptorium 17 (1963) 208.

1962

98. *Przyczynek do problemu zwierzchnictwa Królewskiego nad Kościołem w Polsce XVI w.* — Czas. praw-hist. 14 (1962) 167—173 i nadb. Warszawa 1962 ss. 8.

99. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1960.* — Czas. praw-hist. 14 (1962) 243—292 i nadb. Warszawa 1962 ss. 50.

100. *Ze studiów nad synodami diecezji wrocławskiej w XIII wieku.* — Prawo kan. 4 (1961) 173—209, tabl. 4 i odb. Warszawa 1962 ss. 38, tabl. 4.

Rec.: A. B. — Scriptorium 17 (1963) 403—404.

101. (Od Redakcji). — Prawo kan. 4 (1961) 4—5. (*Księga pamiątkowa Władysława Abrahama*).

102. Rec.: *Sumariusz protokółów Rady Administracyjnej Królestwa Polskiego 1815—1867. Część I: 1815—1830. T. II. Sekcja IV (Sprawiedliwość).* Protokoły rejestrowali: Kazimierz Konarski, Halina Dmowska-Grabiasowa, Klementyna Morawska, Franciszka Ramotowska. Systematyzację i redakcję przeprowadzili: K. Konarski i F. Ramotowska. Warszawa 1960 ss. XVIII, 328. *Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych. Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie*; — dtto — T. III. Sekcja V—VI (*Spraw Wewnętrznych i Policji*), VII (*Wojny*). Opracowali: K. Konarski, H. Dmowska-Grabiasowa, K. Morawska, F. Ramotowska. Warszawa 1961 ss. XVIII, 837. — Archeion 37 (1962) 307—309.

103. *Bibliografia prac Władysława Abrahama (1860—1941)*. (Nowe wydanie poprawione i uzupełnione). W: Abraham Władysław, *Organizacja Kościoła w Polsce do połowy wieku XII*. Wyd. 3. Poznań 1962 Pallottinum s. 331—359.

1963

104. *Tajny Wydział Prawa Uniwersytetu Warszawskiego w latach okupacji 1939—1944*. W: *Studia z dziejów Wydziału Prawa Uniwersytetu Warszawskiego*. Warszawa 1963 Wyd. UW s. 191—216, tabl. 3, portr. 1, rés. i nadb.

105. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1961*. — *Czas. praw.-hist.* 15 (1963) 347—403 i nadb. Warszawa 1963 ss. 57.

106. *Der Stand der historischen Bibliographie in Polen*. — *Österr. Osthefte* 5 (1963) 320—325 i odb.

107. Rec.: Joachim Bar OFM Conv., Wojciech Zmarz OFM Conv., *Polska bibliografia prawa kanonicznego od wynalezienia druku do 1940 r.* T. I: *Od wynalezienia druku do 1799 r.*; T. II: *Za lata 1800—1940*. Lublin 1960 ss. 284; 1947 ss. 356. Tow. Nauk. KUL. — Joachim Bar OFM Conv., *Polska bibliografia prawa kanonicznego za lata 1941—1956*. — *Prawo kan.* 1 (1958) 387—439 i odb. Warszawa 1959 ss. 54. — *Studia źródłozn.* 8 (1963) 166—168.

108. *Reedycje i przedruki dawniejszych publikacji z dziedziny prawa kanonicznego i historii Kościoła*. Przegląd bibliograficzny. — *Prawo kan.* 6 (1963) 557—571.

109. *Concilia Poloniae. Źródła i studia krytyczne. T. X. Synody diecezji wrocławskiej i ich statuty. Na podstawie materiałów przysposobionych przy udziale Alfreda Sabischa*. Wrocław — Warszawa — Kraków 1963 Zakł. Nar. im. Ossolińskich ss. XVIII, 754, mapa 1, tabl. 23.

Rec.: Cheney Christopher. — *J. ecll. Hist.* 15 (1964) 255; Appalt Heinrich. — *Mitt. Inst. f. Österr. Geschichtsforsch.* 72 (1964) 518—519; Szymański Józef. — *Studia źródłozn.* 10 (1965) 183—785; Gottschalk Joseph. — *Archiv. f. Schles. Kirchengesch.* 22 (1964) 330—334; Russocki Stanisław. — *Acta Pol. hist.* 12 (1965) 144—146; Gołąb C. — *Rev. espan. Der. Can.* 19 (1964) 476—481; Metz René. — *Rev. Droit can.* 14 (1964) 370—371; (Kłoczkowski) J. Kł. — *Rev. Hist. ecll.* (1166) 377; (Le Bras Gabriel) G. L. B. — *Rev. hist. Droit fr. étr.* 44 (1966) 301; (Karwasińska Jadwiga) J. K. — *Scriptorium* 18 (1964) 329—330; Maroń Franciszek Ks. — *Śląs. Studia hist.-teol.* 3 (1970) 344—348.

110. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1962*. — *Czas. praw. -hist.* 15 (1963) 199—252 i nadb. Warszawa 1963 ss. 54.

111. Rec.: *Sumariusz protokółów Rady Administracyjnej Królestwa Polskiego 1815—1867*. Część I: 1815—1830. T. IV. Sekcja VIII (*Przychodów i Skargu*), Sekcja IX (*Kontroli*), Sekcja X (*Spraw Zagranicznych*), Sekcja XI (*Spraw Likwidacyjnych*). Opracowali: Kazimierz Konarski,

Halina Dmowska-Grabiasowa, Klementyna Morawska, Franciszka Ramotowska. Warszawa 1962 PWN ss. XXVI, 748. *Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych. Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie.* — Archeion 39 (1963) 257—259.

112. Hasła: *Acta Apostolicae Sedis* (s. 25); *Ad limina apostolorum* (s. 37); *Advocatus diaboli* (s. 42); *Anathema* (s. 242); *Annaty* (s. 276); *Apostazja* (s. 318); *Audytors* (s. 457); *Azyl kościelny* (s. 527); *Benedykt XIV* (s. 695); *Beneficjum kościelne* (s. 696); *Biskupiec Jan* (s. 820). W: *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN. T. I.* (1963).

113. Hasła: *Artykuły grodzkie* (s. 401); *Artykuły sądowe* (s. 401). W: *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN. T. I.* (1963).

114. Hasła: *Brachium saeculare* (s. 104); *Breve papieskie* (s. 136); *Bulla (papieska)* (s. 215); *Celibat* (s. 333); *Cenzury kościelne* (s. 351); *Codex iuris canonici* (s. 580); *Correctura iurum* (s. 607); *Corpus iuris canonici* (s. 607); *Dekretały* (s. 859). W: *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN. T. 2.* (1963); *Formula processus* (s. 770); *Fournier Paul* (s. 799). W: *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN T. 3.* (1964).

1964

115. Hasła: *Dyspensa* (s. 231); *Dziesięcina* (s. 254—255); *Ekscepta mazowieckie* (s. 340); *Ekskomunika* (s. 341); *Elgot Jan* (s. 399); (*Encyklika*

116. Hasła: *Gasparii Pietro* (s. 117); *Hinschius Paul* (s. 664). W: *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN. T. 4.* (1964).

117. (*Przemówienie przed ekranem Telewizji Warszawskiej w ramach programu „Eureka” w dniu 11 maja 1964 r. godz. 18.50.*)

118. Karol Koranyi. *In memoriam.* — *Państwo i Prawa* 19 (1964) 778—180, portr.

1965

119. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1963.* — *Czas, praw.-hist.* 17 (1965) 299—341 i nadb.

Rec.: Gottschald Joseph. — *Archiv. f. Schles. Kirchengesch.* 23 (1965) 281.

120. Hasła: *Indult* (s. 34); *Inkorporacja* (s. 56—57); *Interdykt* (s. 80); *Introdukcja* (s. 90); *Iura stolae* (s. 139); *Jurysdykcja kościelna* (s. 349—350); *Kanoniczne prawo* (s. 431); *Kanonizacja* (s. 432). W: *Wielka Encyklopedia PWN. T. 5.* (1965).

121. Hasła: *Korektura pruska* (s. 53); *Księgi sądowe* (s. 264). W: *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN. T. 6.* (1965).

1966

122. *Materiały do studiów nad onomastyką Śląska.* — *Studia Dziej. Osadn.* 4 (1966) 86—113, mapa, tabl. i odb. ss. 29, mapa, tabl.

- Rec.: (Wiesiołowski Jacek) J. W. — *Studia źródłozn.* 14 (1969) 259.
123. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1964.* — *Czas praw.-hist.* 18 (1966) 325—368 i w odb.
124. „*Rebaptizatio Ruthenorum*” w świetle polskiego ustawodawstwa synodalnego w XV i XVI wieku. W: *Pastori et Magistro. Praca zbiorowa wydana dla uczczenia jubileuszu 50-lecia Kapłaństwa Jego Ekscelencji Księdza Biskupa Doktora Piotra Kałwy, Profesora i Wielkiego Kanclerza KUL.* Lublin 1966 *Tow. Nauk. KUL* s. 229—246, Zsf. i odb. Lublin 1966 ss. 18.
125. *Hasła: Neminem captivabimus nisi iure victum* (s. 677); *Nihil novi* (s. 791). W: *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN.* T. 7. (1966).
126. Heinrich Felix Schmid (14.VIII.1896 — 6.II.1963). (*Wspomnienie pośmiertne i bibliografia prac*). — *Prawo kan.* 8 (1965) 280—301. (Druk zdefektowany i wycofany z obiegu. Jedynie w niektórych bibliotekach znajdują się egzemplarze obowiązkowe).
127. *Ustawa Stanów Zjednoczonych Ameryki, zmieniona z 1946 roku o znakach fabrycznych lub handlowych.* (Przekład z jęz. franc.). — *Wiad. Urz. Pat.* (1966) 381—393.

1967

128. *Rozporządzenie w przedmiocie świadectw autorskich oraz patentów na wynalazki Algierskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej (oraz Rozprządzenie w przedmiocie znaków fabrycznych i handlowych Algierskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej.* (Przekład z jęz. franc.). — *Wiad. Urz. Pat.* (1967) 6—17.
129. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1965.* — *Czas. praw. — hist.* 19 (1967) 233—298 i nadb. Poznań 1967 ss. 66 (233—298).
130. *Bibliografia synodorum particularium.* E Civitate Vaticana 1967 ss. XXX, 379. — *Monum. Iuris can. Ser. 3: Subsidia.* T. 2.
- Rec.: Metz René. — *Rev. Droit can.* 18 (1968) 89—90; Sabisch Alfred. — *Archiv. f. Schles. Kirchengesch.* 26 (1968) 401—402; Gaudemet Jean. — *Rev. hist. Droit franc. étr.* 46 (1968) 500—501; Szymański Józef. — *Czas. praw. — hist.* 20 (1968) 163—165; Bar Joachim Roman O. — *Prawo kan.* 11 (1968) 315—317; Broderick John F. SJ. — *Theol. Stud.* 30 (1969) 163—164; Kay Richard. — *Manuscripta* 13 (1969) 50—52; Cheney C. R. — *Tijdschr. v. Rechtsgeschied.* 37 (1969) 124—125; De Echeverria Lamberto. — *Rev. españ. Der. can.* 25 (1969) 472—474; Lefebvre Charles. — *Ann. can.* 13 (1969) 367—368; Russocki Stanisław. — *Acta Pol. hist.* 20 (1969) 175—177; Ullmann Walter. — *J. eccl. Hist.* 20 (1969) 127—129; Weigand Rudolf. — *Archiv. f. Kath. Kirchenrecht* 137 (1968) 639—640; Pontal Odette. — *Rev. Hist. eccl.* 64 (1969) 838—839; May Georg. — *Z. Savigny-Stiftung f. Rechtsgesch.* Bd. 86. *Kan. Abtł* 55 (1969) 525—526;

- Kemp Eric. — Engl. hist. Rev. 84 (1969) 818; Bartel Wojciech M. — Nasza Przeszość 33 (1970) 253—256; O'Connor James. — The Jurist 30 (1970) 122—123.
131. (Irlandzka) *Ustawa o patentach z 1954 roku w brzmieniu ustawy Nr 9 z 1966 roku.* (Przekład z jęz. niem.). — Wiad. Urz. Pat. (1967) 316—326.
132. *Studia nad genezą i tekstem dekretów króla węgierskiego św. Stefana.* — Studia źródłozn. 12 (1967) 39—72, rés. i nadb.
- Rec.: Ap. — Dtsch. Archiv. f. Erforsch. Mitt. 24 (1968) 533.
133. Heinrich Felix Schmid (14. VIII. 1896 — 6. II. 1963). (*Nekrolog i bibliografia prac.*). — Prawo kan. 9 (1966) 445—471, portr. i odb.
134. *Bibliografia synodorum particularium usque ad 1964 annum.* (Streszczenie referatu wygłoszonego dnia 26. V 1966 r. na posiedzeniu naukowym Wydziału prawa Kanon. ATK). — Prawo kan. 9 (1966) 420.
135. *Bibliografia synodorum particularium.* (Sprawozdanie). — Prawo kan. 9 (1966) 401—407.
136. *Die „Rebaptisatio Ruthenorum im Lichte der polnischen Synodalgesetzgebung im XV. und XVI. Jh W: Geschichte der Ost- und West Kirche in ihren wechselseitigen Beziehungen. Acta Congressus historiae Slavicae Salisburgensis in memoriam SS. Cyrilli et Methodii anno 1963 celebrati.* Wiesbaden (1967) Otto Harrassowitz s. 142—146 i odb. ss. 6.

1968

137. *Rozporządzenie w przedmiocie działalności i właściwości Państwowego Urzędu Wynalazków (Republiki Węgier). Nr 2048/1967 z dnia 20 sierpnia 1967 r.* (Tłumaczenie z jęz. franc.). — Wiad. Urz. Pat. (1968) 85—86.
138. *Rozporządzenie Węgierskiego Rządu Rewolucyjnego Robotniczo-Chłopskiego. Nr 57 /1967 z dnia 19 grudnia 1967 r. o projektach nowatorskich.* (Tłumaczenie z jęz. niem.). — Wiad. Urz. Pat. (1968) 86—89.
139. *Dekret w przedmiocie umów z zagranicą odnoszących się do cesji lub do udzielenia praw własności przemysłowej i wszelkich elementów intelektualnych pomocy naukowej i technicznej (Republiki Francuskiej). Nr 67—82 z dnia 27 stycznia 1967 r.* (Tłumaczenie z jęz. franc.). — Wiad. Urz. Pat. (1968) 89.
140. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1966.* — Czas. praw.-hist. 20 (1968) 261—332 i nadb. Warszawa 1968 ss. 72.
141. *Konwencja powołująca do życia Światową Organizację Własności Intelektualnej podpisana w Sztokholmie dnia 14 lipca 1967 r.* (Przekład z jęz. franc.). — Wiad. Urz. Pat. (1968) 333—339.
142. *Konwencja Paryska dla ochrony własności przemysłowej z dnia 20 marca 1883 r. poddana rewizji w Brukseli dnia 14 grudnia 1900 r., w Waszyngtonie dnia 2 czerwca 1921 r., w Hadze dnia 6 listopada 1925 r., w Londynie dnia 2 czerwca 1934 r., w Lizbonie dnia 31 października*

1958 r. i w Sztokholmie dnia 14 lipca 1967 r. (Przekład z jęz. franc.). — Wiad. Urz. Pat. (1968) 407—418.

143. *Dodatkowy Akt Sztokholmski z dnia 14 lipca 1967 r. do Porozumienia Madryckiego dotyczącego zwalczania fałszywych lub oszukańczych oznaczeń pochodzenia, umieszczonych na wytworach, z dnia 14 kwietnia 1891 r.* (Przekład z jęz. franc.). — Wiad. Urz. Pat. (1968) 422—423.

144. *Porozumienie Nicejskie o międzynarodowej klasyfikacji towarów i usług dla celów rejestracji znaków z dnia 15 czerwca 1957 r. poddane rewizji w Sztokholmie dnia 14 lipca 1967 r.* (Przekład z jęz. franc.). — Wiad. Urz. Pat. (1968) 418—422.

145. *Głosy w dyskusji.* W: Ogólnopolska sesja naukowa z dnia 25 listopada 1966 r. poświęcona działalności naukowej Instytutu Geografii Historycznej Kościoła w Polsce. — Roczn. i hum. 16 (1968) 143—146, 166.

146. *Schriften von Heinrich Felix Schmid.* — Z. Savigny-Stiftung f. Rechtsgesch. Bd. 85. Kan. Abt. 54 (1968) 487—506 i odb. ss. 20.

147. *Supplementum ad Bibliographiam synodorum particularium.* (Monumenta Iuris Canonici Ser. 3: Subsidia. Vol. 2). — Traditio 24 (1968). Institute of Medieval Canon Law. Bull. for 1968 s. 508—511 i odb.

1969

148. *Naczelną zasadą musi być odtwarzanie prawdy historycznej.* (Wywiad. Rozmowę przeprowadził Wojciech Kostkiewicz). — Więź 12 (1969) 33—37.

149. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1967.* — Czas. praw.-hist. 21 (1969) 231—308 i nadb. Warszawa 1969 ss. 78.

150. *III Międzynarodowy Kongres Średniowiecznego Prawa Kanonicznego 3—6 września 1968 r. w Strasburgu i jego poprzednicy.* — Prawo kan. 12 (1969) 387—393.

151. Tadeusz Silnicki (1889—1968). — Czas. praw.-hist. 21 (1969) 293—295.

152. *III Międzynarodowy Kongres Średniowiecznego Prawa Kanonicznego w Strasburgu.* — Czas. praw.-hist. 21 (1969) 295—296.

153. *Nowe materiały do działalności biskupa chełmskiego Jana Biskupca.* (Streszczenie referatu). — Spraw. z czynności wydawniczej i posiedzeń naukowych oraz Kronika Tow. Nauk. KUL Nr 17 za okres od 1.I.1968 do 31.XII.1968 r. Lublin 1969 s. 152—156.

1970

154. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1968.* — Czas. praw.-hist. 22 (1970) 285—357 i nadb. Warszawa 1970 ss. 73.

155. Rec.: P. Klemens Wieser O. T., *Die Bedeutung des Zentralarchivs des Deutschen Ordens für die Geschichte Schlesiens und Mäh-*

rens. Ein Fundbehelf zum schlesischmährischen Aktenbestand des Archivs. Würzburg 1967 Holzner Verlag ss. XII, 236. *Quellen und Darstellungen zur schlesischen Geschichte. Herausg. von der Historischen Kommission für Schlesien.* T. 13. — *Czas.praw.-hist.* 22 (1970) 262—263.

156. Rec.: Kurt Engelbert, *Quellen zur Geschichte des Neisser Bistumslandes auf Grund der dreiältesten Neisser Lagerbücher.* Würzburg 1964 Holzner Verlag ss. 252. *Quellen und Darstellungen zur schlesischen Geschichte. Herausg. von der Historischen Kommission für Schlesien.* T. 10. — *Czas. praw.-hist.* 22 (1970) 263—264.

157. Rec.: *Zbiór dokumentów małopolskich.* Wyd.: Stanisław Kuraś i Irena Sutkowska-Kuraś. Część IV: *Dokumenty z lat 1211—1400.* Warszawa — Wrocław — Kraków 1969 Zakł. Nar. im. Ossolińskich ss. XXXII, 332. Instytut Historii PAN. — *Czas. praw.-hist.* 22 (1970) 264—266.

158. Rec.: *Archiv für Schlesische Kirchengeschichte. Im Auftrage des Instituts für ostdeutsche Kirchen — und Kulturgeschichte.* Herausg. von Joseph Gottschalk. Hildesheim, August Lax-Verlagsbuchhandlung. T. 26: 1968 ss. VIII, 461, portr.; T. 27: 1969 ss. VI, 324. — *Czas. praw. hist.* 22 (1970) 266—267.

159. *Supplementum Secundum ad Bibliographiam syndorum particularium.* — *Traditio* 26 (1970). Institute of Medieval Canon Law. Bull. for 1970 s. 470—478 i nadb. New York 1970 ss. 9.

160. *Sp. Prof. Dr Tadeusz Silnicki (5.X.1889 — 18.XII.1968) oraz bibliografia prac prof. dra Tadeusza Silnickiego (1913—1968).* — *Prawo kan.* 13 (1970) 274—285.

161. *Bibliografia prac Tadeusza Wojciechowskiego.* W: Tadeusz Wojciechowski, *Szkice historyczne XI wieku.* Przygotował do druku i wstępem poprzedził Aleksander Gieysztor. Warszawa 1970 PIW s. 26—31. (Bez podania autora. W „Bibliografii wstępu” wydawca podał na s. 25: „Autor wstępu, którego pierwsza wersja stanowiła Wstęp do III wydania *Szkiców* (1951), korzystał także ze wspomnień Emila Kipy (1886—1958); przy zestawieniu bibliografii prac T. W. z pomocy prof. dra Jakuba Sawickiego z UW...).

1971

162. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1969.* — *Czas. praw.-hist.* 23 (1971) 275—334 i odb. Warszawa 1971 ss. 60.

163. *Bolesław Ulanowski (1860—1919) oraz Bibliografia prac prof. dra Bolesława Ulanowskiego (1882—1926).* — *Prawo kan.* 14 (1971) 307—324 i odb. Warszawa 1971 ss. 18.

164. Rec.: *Beiträge zur schlesischen Kirchengeschichte. Gedenschrift für Kurt Engelbert.* Herausg. von Bernhard Stasiewski. Köln-Wien 1969 Böhlau Verlag ss. XII, 695, mapy 3, portr., tabl. — *Czas. praw.-hist.* 23 (1971) 242—243.

165. Rec.: *Zbiór dokumentów małopolskich.* Wyd.: Irena Sutkowska-Kuraś i Stanisław Kuraś. Część V: *Dokumenty z lat*

1401—1440. Wrocław — Warszawa — Kraków 1970 Zakł. Nar. im. Ossolińskich ss. XXXVI, 450. Instytut Historii PAN. — Czas praw.-hist. 23 (1971) 243—244.

166. Rec.: *Archiv für Schlesische Kirchengeschichte. Im Auftrage des Instituts für ostdeutsche Kirchen — und Kulturgeschichte.* Herausg. von Joseph Gottschalk. Hildesheim, August Lax-Verlagsbuchhandlung. T. 28: 1970 ss. VII, nlb. 1, 284, portr. — Czas praw.-hist. 23 (1971) 244—245.

167. Rec.: *Hermann Hoffmann, Friedrich II. von Preussen und die Aufhebung der Gesellschaft Jesu.* Roma 1969 Institutum Historicum S. I. ss. XII, 275. — Bibliotheca Instituti Historici S. I. Vol. XXX. — Czas praw.-hist. 23 (1971) 251.

168. *Synodalia Polonica in einer Handschrift der Robbins Collection in Berkeley.* — Bull. Med. Can. Law New Series Vol. 1 (1971) 57—61 i odb. ss. 6.

Rec.: (Van Balberghe Emile) E. V. B. — Scriptorium 27 (1973) 208.

1972

169. *Synodalia polskie w rękopisie Robbins Collection Instytutu Średniowiecznego Prawa Kanonicznego Uniwersytetu w Berkeley (Kalifornia).* — Czas praw.-hist. 24 (1972) 195—201 i odb. Warszawa 1972 ss. 7.

170. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1970.* — Czas praw.-hist. 24 (1972) 305—374 i odb. Warszawa 1972 ss. 70.

171. *Iura Masoviae Terrestria. Pomniki dawnego prawa mazowieckiego ziemskiego.* Tom I (1228—1471). Opracował i podał do druku Jakub Sawicki. Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych. Warszawa 1972 PWN ss. XXIV, 253, nlb. 3. — Font. Hist. Masov. Vol. I.

Rec.: Russocki Stanisław, *Prawa ziem mazowieckich.* — Nowe Książ. (1972) 47, 50; Zurowski Marian Al. S. J. — Prawo kan. 16 (1973) 414—416; Russocki Stanisław. — Acta Pol. hist. 29 (1974) 207—209; Kłoczkowski Jerzy. — Rev. Hist. eccl. 69 (1974) 358—359; Wolf Adam, *Iura Masoviae Terrestria.* — Kwart. hist. 32 (1975) 120—131.

172. *Supplementum Tertium ad Bibliographiam synodorum particularium.* — Bull. Med. Can. Law New Series Vol. 2 (1972) 91—100 i w odb. Berkeley 1972 ss. 10.

173. *Nieznane statuty synodu diecezji wrocławskiej z 1612 roku. Na podstawie materiałów zebranych przez Ks. Teofila Długosza, przygotował do druku i wydał Jakub Sawicki.* — Prawo kan. 15 (1972) 195—213.

174. *Materiały do historii i literatury prawa kanonicznego w Polsce:* Ks. Jan Nepomucen Fijałek (8.V.1864 — 19.VI.1936) oraz *Bibliografia prac Ks. Jana Fijałka (1887—1951).* — Prawo kan. 15 (1972) 267—292 i w odb. Warszawa 1972 ss. 26.

1973

175. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok*

1971. — Czas. praw.-hist. 25 (1973) 263—338 i nadb. Warszawa 1973 ss. 76.

176. *Z dziejów wzajemnych stosunków między Kościołem a Państwem w Polsce w XVI wieku*. W: Z zagadnień kultury chrześcijańskiej. Kardynałowi Stefanowi Wyszyńskiemu Prymasowi Polski Katolicki Uniwersytet Lubelski. Tow. Nauk. KUL. Lublin 1973 s. 353—362 i w nadb.

177. *Iura Masoviae Terrestria. Pomniki dawnego mazowieckiego prawa ziemskiego*. Tom II: 1471—1526. Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych. Warszawa 1973 PWN ss. XIX, 214, nlb. 2. — Font. Hist. Masov. Vol. II.

Rec.: Russocki Stanisław, *Prawodawstwo Książęcego Mazowsza*. — Nowe Książ. (1974) 42—43.

178. *Der „Modus legendi abbreviaturas in utroque iure” in der Breslauer Handschrift I Q 69*. — Bull. Med. Can. Law New Series Vol. 3 (1973) 109—134.

Rec.: (Jasper Detlev) D. J. — Dtsch. Archiv. f. Erforsch. Mitt. 30 (1974) 557.

179. Art. „Abraham Władystaw”. W: Encyklopedia Katolicka. T. I (1973) s. 26.

1974

180. *Ein unbekanntes Konkordat? Ein Beitrag zur Geschichte der Beziehungen zwischen Staat und Kirche in Polen zur Zeit der Reformation*. — Acta Pol. hist. 29 (1974) 29—49.

181. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1972*. — Czas. praw.-hist. 26 (1974) 289—256 i odb. Warszawa 1974 ss. 68.

182. *Iura Masoviae Terrestria. Pomniki dawnego prawa mazowieckiego ziemskiego. Opracował i podał do druku Jakub Sawicki*. Tom III: 1526—1540. Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych Warszawa 1974 PWN ss. XXIV, 321, nlb. 3. — Font. Hist. Masov. Vol. III.

183. *Nieznany konkordat polski z XVI wieku*. (Streszczenie referatu i dyskusja). — Prawo kan. 17 (1974) 268—269.

184. *Supplementum Quartum ad Bibliographiam synodorum particularium*. — Bull. Med. Can. Law New Series Vol. 4 (1974) 87—92 i w odb. Berkeley 1974 ss. 6.

1975

185. *Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1973*. — Czas. praw.-hist. 27 (1965) 215—288 i odb. Warszawa 1975 ss. 74.

186. Rec.: *Archiv für schlesische Kirchengeschichte. Im Auftrage des Instituts für ostdeutsche Kirchen- und Kulturgeschichte. Herausg. von Joseph Gottschalk*. Hildesheim, August Lax-Verlagsbuchhandlung. T. 29: 1974 ss. VII, nlb. 1, 295, tabl. 12, portr. 1, mapa 1; T. 30; 1972 ss. VII, 255, tabl. 7, portr. 1; T. 32: 1974 ss. VIII, 238, tabl. 11, portr. 1. — Czas. praw.-hist. 27 (1975) 155—156.